

Meg kell keresnünk 23° alatt és 100° fölött azokat a tizedfokra kerekített, egymástól $0,1^\circ$ -kal eltérő, α -értékpárokat, amelyeknek egyik értékével az adott egyenlőtlenség még teljesül, vagyis a bal oldal pozitív, a másikával már nem teljesül, mert a bal oldal negatív. A számítások megkönnyítésére, egyenlőtlenségünk bal oldalának 2-szeresét így is írhatjuk:¹

$$(10 \sin \alpha - 2\sqrt{3})[\cos \alpha + \cos(\beta - \gamma)] - 2\sqrt{3}\{\sin^2 \alpha + (1 - \cos \alpha)[1 - \cos(\beta - \gamma)]\}.$$

Tovább $2 \cos(\beta - \gamma) = \sqrt{3}$ és $-2 \sin^2 \alpha = \cos 2\alpha - 1$ behelyettesítésével, beszorzással és rendezéssel:

$$\begin{aligned} & (10 \sin \alpha \cos \alpha + \sqrt{3} \cos 2\alpha) + (5\sqrt{3} \sin \alpha - 3 \cos \alpha) - 3\sqrt{3} = \\ & = (4 \sin 2\alpha + \sin 2\alpha + \sqrt{3} \cos 2\alpha) + (5\sqrt{3} \sin \alpha - 5 \cos \alpha + 2 \cos \alpha) - 3\sqrt{3}, \end{aligned}$$

végül $\sqrt{3} = 2 \sin 60^\circ = 2 \cos 30^\circ$ és $1 = 2 \cos 60^\circ = 2 \sin 30^\circ$ figyelembevételével, egy-egy összeg szinusztát felismerve:

$$\begin{aligned} & 4 \sin 2\alpha + (2 \cos 60^\circ \sin 2\alpha + 2 \sin 60^\circ \cos 2\alpha) + (10 \cos 30^\circ \sin \alpha - 10 \sin 30^\circ \cos \alpha) + 2 \cos \alpha - 3\sqrt{3} = \\ & = 4 \sin 2\alpha + 2 \sin(2\alpha + 60^\circ) + 10 \sin(\alpha - 30^\circ) + 2 \cos \alpha - 3\sqrt{3}. \end{aligned}$$

Így α előírt értékeit az

$$f(\alpha) \equiv 2 \sin 2\alpha + \sin(2\alpha + 60^\circ) + 5 \sin(\alpha - 30^\circ) + \cos \alpha - 3\sqrt{3}/2$$

kifejezés előjelének vizsgálatával kereshetjük, ebben valóban csak egész számokkal kell szoroznunk a táblázatból könnyen kivethető értékeket.

Már most $f(30^\circ) = 1$ (könnyen számítható érték) és az adott helyen: $f(23^\circ) = 0,1128$, vagyis $30^\circ - 23^\circ = 7^\circ$ csökkenésre f értéke $1 - 0,1128 = 0,8872$ -del csökkent. Hogy $f(\alpha)$ negatívvá váljék, további több mint $0,1128$ csökkenés szükséges, az előzőnek mintegy 8-ad része, csökkentésük tehát α -t kerekén 1° -kal. Így $f(22^\circ) = -0,0072 < 0$. A beállt csökkenés: $0,1200$, több mint 10-szerese $|f(22^\circ)|$ -nek, amennyivel nagyobb f értéket a következő lépésben kell keresnünk. Így várható, hogy $0,1^\circ$ -kal visszalépve ismét pozitív lesz f . Valóban, $f(22,1^\circ) = +0,0052 > 0$, tehát a keresett legkisebb érték: $\alpha_{\min} = 22,1^\circ$.

Hasonlóan $f(90^\circ) = \sqrt{3}/2 = 0,8660$ (könnyen megállapítható érték), $f(100^\circ) = 0,2580$, vagyis 10° növekedésre f -ben kb. $0,6$ csökkenés állt be. A még elérendő csökkenés ennek nem egészen fele, növeljük tehát α -t durván 10° felével. Így $f(105^\circ) = -0,0273$, vagyis 5° növekedésre $0,2853$ csökkenés állt be. $f(105^\circ)$ -hoz képest kb. ennek 10-edrészével kell növelnünk, csökkentésük tehát α -t $5^\circ : 10 = 0,5^\circ$ -kal. Ekkor $f(104,5^\circ) = +0,0002$, még pozitív, de már $f(104,6^\circ) < 0$, ennél fogva α keresett legnagyobb értéke: $\alpha_{\max} = 104,5^\circ$.

Kolonits Ferenc (Budapest, Piarista g. IV. o. t.)

Megjegyzés. Ha tehát az $A_1B_1C_1$ háromszög szögei pl. $\alpha = 22,8^\circ$, $\beta = 93,6^\circ$, $\gamma = 63,6^\circ$, vagy $\alpha = 104,4^\circ$, $\beta = 52,8^\circ$, $\gamma = 22,8^\circ$, akkor a hozzá az idézett cikk szerint szerkesztett $A_2B_2C_2$ háromszög vele azonos körüljárású.

¹Lásd *Lőrincz Pál*: Megjegyzések egy versenyzeladathoz c. cikkének (2) és (5) kifejezéseit, KML. XVII. köt. 131–132. o. (1958. december)